

Radykalnego islamu nie zwalczy żaden „umiarkowany”

Murat Yetkin

Chrześcijańska Europa zawsze spotykała się z islamem przez wojny. Przede wszystkim miało to miejsce za rządów Umajjadów w Iberii, co dotknęło także Żydów, kiedy zostały one brutalnie zmasakrowane przez katolicką inkwizycję w XV wieku.*

„Bitwa pod Wiedniem” – Jan
Matejko

Od XIV wieku na Bałkanach imperium tureckie dynastii Ottomanów wykończyło pozostałości cesarstwa rzymskiego, przejęło Konstantynopol i uczyniło swoją stolicą Istanbuł, przejmując kontrolę nad największymi szlakami handlowymi Starego Świata.

Turcy zostali powstrzymani u bram Wiednia przez koalicję armii chrześcijańskich (1683) i zostawili po sobie spuściznę w postaci kawy i croissantów. Powstanie imperiów rosyjskiego i brytyjskiego zmniejszyło obecność Turków i islamu w Indiach, na Kaukazie i Europie aż do I wojny światowej, kiedy to walczyli oni po stronie przegranych.

Arabowie należeli do tych, którzy buntowali się przeciwko kalifowi z Istanbułu i sułtanowi ottomańskiemu w jednej osobie. Brytyjczykom (i w mniejszym stopniu także Francuzom) udało się zmanipulować arabską rewoltę przeciwko Turkom. Było to na początku ery ropy, a tam, gdzie od wieków mieszkali Arabowie, było jej dużo.

Kiedy Turkom udało się wygrać wojnę o niepodległość z najeźdźcami zachodnimi i wojnę domową przeciwko dynastii Ottomanów pod przewodnictwem Mustafy Kemala (później zwanego Atatürkiem), sułtanat przekształcono w republikę. Zachodowi

udało się przejąć kontrolę nad ziemiami Arabów i ich ropą. Nie wszyscy Arabowie i muzułmanie – od Indii po Indonezję i Iran – byli z tego zadowoleni. W latach 20. ruchy radykalne pojawiły się zarówno na scenie politycznej, jak i w podziemiu.

Kiedy zaczęły się pojawiać radykalne ruchy islamistyczne, politycy Zachodu – od rządu nazistów w Niemczech po Brytyjczyków, Francuzów, a później także Amerykanów – próbowali zwracać „umiarkowanych” przeciwko nim.

Nie zdawali sobie sprawy ani nie próbowali zrozumieć tego, że islam jest religią polityczną. Dla nich rekrutowanie „umiarkowanych” oznaczało służenie interesom Zachodu i zdejmowanie Zachodu z celownika islamistów. Dlatego uzbrajali i trenowali umiarkowanych do walki przeciwko radykałom – znowu nie zdając sobie sprawy ani nie próbując zrozumieć, że w następnych latach staną się oni nowymi radykałami.

Tak się to potoczyło w sowieckiej Azji Środkowej, Afganistanie, Pakistanie, Iranie, Egipcie, a obecnie w Iraku i Syrii. W międzyczasie Turcy pod przywództwem Atatürka odłożyli na półkę kalifat i przyjęli sekularyzm, oddzielając państwo od religii. Pomimo pewnego stopnia radykalizmu we wdrażaniu świeckości – szczególnie na początku (choć nigdy nie doprowadziło to do takiego rozlewu krwi, jakie historia zanotowała po każdej z rewolucji na Zachodzie) – stworzono żyzny grunt dla rozwoju gospodarczego, a później dla wprowadzenia pełnej demokracji w Turcji.

Z jednej strony była to kurtyna, oddzielająca Turków od reszty świata islamskiego, ale z drugiej uchroniło to ich od walk sekciarskich, mających miejsce w świecie islamskim.

Dzisiaj Turcja tkwi po szyję w niepokojach, jakie rozlewają się z powodu tej atmosfery walk sekciarskich i terroryzmu.

Natomiast Zachód dalej ślepo szuka „umiarkowanego” islamu jako lekarstwa na jego „radykalną” wersję. Czy nie mamy jeszcze, na litość boską, dosyć? Czy zbyt trudno jest zrozumieć, że

antytezą radykalnego islamu nie jest „umiarkowany islam”, ale raczej oddzielenie spraw państwa od religii: opcja świecka, być może w odnowionej formie, która nie antagonizuje prawdziwych wyznawców?

Czy nie warto spróbować uwspółcześnić tego, co Atatürk zrobił prawie sto lat temu, jak zasugerował to główny przywódca opozycyjnej Republikańskiej Partii Ludowej CHP, Kemal Kılıçdaroğlu w parlamencie 13 stycznia? Takie działanie wiąże się z mniejszym ryzykiem niż uzbrajanie i trenowanie ludzi, którzy wyznają tak naprawdę taką samą ideologię, co ci, z którymi dzisiaj walczą za nasze pieniądze. Nie ma bowiem gwarancji, że jutro nie zwrócą się oni przeciwko nam.

Veronica Franco, na podstawie: www.hurriyetdailynews.com

Murat Yetkin jest redaktorem naczelnym Hurriyet Daily News, najstarszej tureckiej gazety w języku angielskim (orientacja świecka i liberalna). Był publicystą BBC World Service, Deutsche Welle, AFP, Turkish Daily News

---

* Autor popełnił błędy. Rządy Umajjadów w Hiszpanii, jak i sama dynastia, zakończyły się w 1031 roku. W XV wieku jednym pozostałym na Płw. Iberyjskim państwem islamskim był Emirat Granady, rządzony przez dynastię Nasrydów. Wyparcie Arabów z Hiszpanii nazywa się rekonkwistą, a nie inkwizycją. (red.)